

שמואל א, פרק א' פסוקים א - ח

הקדמה

שיעור זה יעסוק במשפחתו של אלקנה ובמנהגם לעלות למשכן שילה מדי שנה. לשיעור זה קיים שיעור נלווה בנושא הקנאה.

מהלך השיעור

אִיְהִי אִישׁ אֶחָד מִן הָרִמְתִּים צוֹפִים מֵהָר אֶפְרָיִם וְשָׁמוּ אֶלְקָנָה בֶּן יִרְחָם בֶּן אֱלִיהוּא בֶּן תַּחוּ בֶּן צוּר אֶפְרָתִי: (איש חשוב)

בָּלוּ שְׁתֵּי נָשִׁים שֵׁם אַחַת חָנָה וְשֵׁם הַשֵּׁנִית פְּנִינָה וַיְהִי לַפְּנִינָה יָלָדִים וּלְחָנָה אֵין יָלָדִים: גָּם עָלָה הָאִשׁ הַהוּא מֵעִירוֹ מִיָּמִים יָמִימָה (מדי שנה) לְהַשְׁתַּחֲוֹת וּלְזַבֵּחַ לַה' צִבְאוֹת בְּשִׁלָּה וְשֵׁם שְׁנֵי בָנֵי חָפְנִי וּפְנִחָם כְּהֻנִּים לַה':

אלקנה היה איש חשוב משבט לוי, שהתגורר בהר אפרים. לאלקנה היו שתי נשים: חנה ופנינה. לפנינה היו ילדים, ולחנה לא נולדו ילדים. אלקנה היה עולה בכל שנה להקריב קרבנות במשכן שילה. באותה התקופה עלי היה הכהן הגדול, ובניו הכוהנים חפני ופנחס.

ד וַיְהִי הַיּוֹם וַיִּזְבַּח אֶלְקָנָה וַנֶּתֶן לַפְּנִינָה אֲשֶׁתּוֹ וּלְכָל בָּנֶיהָ וּבָנוֹתֶיהָ מְנוֹת: (חלקים מהקרבן)
ה וּלְחָנָה יָתֵן מְנָה אַחַת אֶפְרָיִם (מנה גדולה ומכובדת) כִּי אֵת חָנָה אָהַב וְה' סָגַר רַחֲמָהּ (היתה עקרה):
ו וַיִּכְעַסְתָּהּ צָרָתָהּ (פנינה, שתי נשים לאותו בעל נקראות "צרות") גַּם פַּעַם בַּעֲבוּר הָרָעָמָה (גרמה לה שוב ושוב לכעס ותרעומת) כִּי סָגַר ה' בַּעַד רַחֲמָהּ:

באחד הימים אלקנה מקריב זבח שלמים ונותן לפנינה אשתו ולילדיה חלקים מהזבח. לחנה אלקנה נותן מנה גדולה וחשובה, כי אותה אהב ולא היו לה ילדים. פנינה הכעיסה את חנה, וגרמה לה לכעס וצער בעקבות כך שלא נולדו לה ילדים.

ז וְכֵן יַעֲשֶׂה שָׁנָה בְּשָׁנָה מִדֵּי עֲלֹתָהּ בְּבֵית יְהוָה בֶּן תַּכְעֲסָנָה וְתִבְכֶּה וְלֹא תֹאכֵל:
ח וַיֹּאמֶר לָהּ אֶלְקָנָה אִשְׁשָׁה חָנָה לָמָּה תִּבְכִּי וְלָמָּה לֹא תֹאכְלִי וְלָמָּה יָרַע לְבָבְךָ הַלּוֹא אֲנִכִּי טוֹב לָךְ מֵעֲשָׂרָה בָּנִים:

בכל שנה ושנה כשחנה הייתה עולה למשכן שילה יחד עם אלקנה, פנינה וילדיה, פנינה הכעיסה אותה כל כך עד שבכתה ולא רצתה לאכול. אלקנה היה מנסה לפייס את אשתו: "למה את בוכה, לא אוכלת ורע לך? הרי אני אוהב אותך ומסור לך, האם אני לא טוב לך יותר מעשרה בנים?"

מילים חדשות

- אֶפְרָתִי - איש חשוב
- מִיָּמִים יָמִימָה - מדי שנה
- לְזָבַח - להקריב קרבן
- מְנוּת - חלקים מהקרבן
- מָנָה אַחַת אֶפֶיִם - מנה גדולה וחשובה
- צָרְתָּהּ - שתי נשים לאותו בעל נקראות "צרות"
- הִרְעָמָה - גרמה לה לכעס ותרעומת

מוטיב חוזר

מוטיב חוזר הוא רעיון, ביטוי או דימוי שמופיעים שוב ושוב בטקסט, ויש להם משמעות חשובה להבנת הסיפור. החזרה על המוטיב מדגישה נושא מרכזי, מצב פנימי של דמות, או מסר שחשוב להעביר. המוטיב החוזר "ואלוקים סגר רחמה" או "כי סגר אלוקים בעד רחמה" מובא במטרה להסביר לנו כי העובדה שלחנה לא נולדו ילדים לא הייתה מבחירתה, אלא בהחלטתו של אלוקים.

העשרה

זבח שלמים:

קורבן מסוג שלמים היו מביאים למקדש בדרך כלל בשלושת הרגלים (סוכות, פסח, שבועות) או בימי שמחה. בשר הקורבן התחלק לשלושה:
1. עולה ונשרף על המזבח
2. נאכל על ידי הכהנים
3. נאכל על ידי בעלי הקורבן

נשים עקרות בתנ"ך:

בתנ"ך מסופר על נשים צדקניות שהיו עקרות, למשל האימהות: שרה, רבקה, ורחל. שנות העקרות היו קשות, והציפייה לצאצאים הדגישה את הקשר החזק שלהן לאלוקים. רק לאחר תפילה עמוקה לאלוקים נולדו להן ילדים. הילדים שנולדו לאימהות – יצחק, יעקב, ויוסף היו דמויות מיוחדות, גדולות וחשובות לעם ישראל.